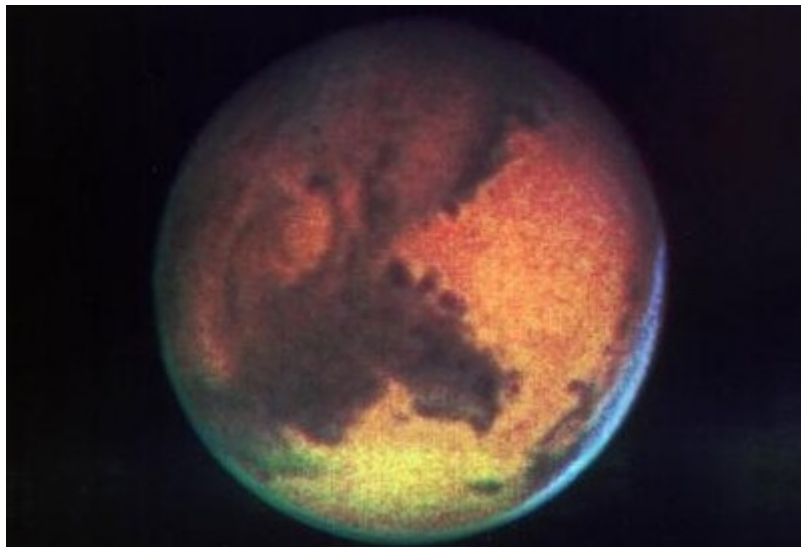

Liv uden for Jorden gør en teologisk forskel

Af professor Niels Henrik Gregersen, som svar på en læserreaktion, som her er udeladt af teksten

17. jun. 2008. Fund af liv uden for Jorden vil teologisk set være et vidnesbyrd om Guds storhed og generøsitet snarere end det modsatte.

Går man ind i en boghandel, er butikken fuld af tankeeksperimenter, også kaldet skønlitteratur. Også videnskaberne arbejder i dag med tankeeksperimenter. Sociologi og økonomi med modeller for samfundets fremtidige udvikling. Datalogien med virtuelle verdener af alle slags. Rumforskningen med mulighederne for at finde liv og intelligens uden for Jorden.

Jeg hører til dem, der mener, at tankeeksperimenter er uomgængelige også inden for filosofi og teologi.

I "Københavns Universitets Almanak" 2006 har jeg udarbejdet et teologisk tankeeksperiment under indtryk af rumforskningens mulige landvindinger.

Før man her slår sig på lårene af grin, minder jeg om, at Cambridge University Press siden 2001 har udgivet tidsskriftet International Journal of Astrobiology. Og at den amerikanske rumfartsorganisation NASA i flere årtier har haft et særligt program, SETI, der søger efter intelligent liv uden for jorden.

Første tankeeksperiment: Hvad nu, hvis der findes primitivt liv på Mars eller andre planeter? Alle er enige om, at hvis livet har dannet sig på mange planeter, så vil dette sandsynliggøre, at livets tilblivelse er en naturlig proces:

Under de rette betingelser organiserer kemiske processer sig til helheder, der kan reproducere sig selv.

Dette ville være et hårdt slag for intelligent design-teorien, som hævder, at livets opståen ikke kan forklares ad naturlig vej, men hver gang kræver en særlig, overnaturlig indgriben. Min opfattelse er derimod den, at fundet af liv uden for Jorden teologisk set vil være et vidnesbyrd om Guds storhed og generøsitet.

Sagen drejer sig for mig ikke om at lave et gudsbevis i konkurrence med videnskabelige teorier om livets tilblivelse. Der er derimod tale om et argument inden for den religiøse livsopfattelse: Hvis livet opstår spontant mange steder i universet, så er den teologiske opfattelse bestyrket (i forhold til andre religiøse opfattelser), at Gud har skabt universet med henblik på at gøre verden beboelig for liv.

FUNDET AF LIV uden for Jorden vil derfor gøre en teologisk forskel. For det første vil man vanskeligt kunne opfatte livets tilblivelse som et engangsmirakel, der bryder med naturlovene; livets tilblivelse bliver i stedet et resultat af Guds skabelse af fysisk-kemiske betingelser og lovmæssigheder. I princippet ligesom barnets undfangelse ikke er et mirakel i strid med naturlovene, men alligevel hver gang underfuldt.

For det andet vil universets storhed få religiøs mening: Universet skal være stort for at give plads for livets udfoldelse i mange forskellige regioner. Universets storhed og tomhed er ikke længere et argument for ateismen som hos filosofen Bertrand Russell i 1920'erne.

Hvis verden var konstrueret sådan, at alt liv kun kom til verden for at lide smerte og afsavn, så ville den religiøse tale om Guds kærlighed, der generøst lader solen stå op over både gode og onde og regnen falde over både retfærdige og uretfærdige, være uden ethvert erfaringsgrundlag.

Men spørgsmålet er, om tilværelsens storhed trods alt ikke fylder mere end menneskers smålighed, og om naturens frugtbarhed ikke fylder mere end dens katastrofer. De fleste af os oplever dog at være sunde, før vi bliver syge.

NU TIL DET ANDET tankeeksperiment: muligheden for intelligent liv på fjerne civilisationer. Mit argument er, at hvis sådanne findes, så må Gud også være deres skaber og åbenbare sig for dem, ligesom Gud har åbenbaret sig for os i Kristus.

Menneskesynet står her på spil: Hvis der findes civilisationer, der er højere udviklet end vores, men helt uden religion, så ville fremtidens ateister klappe i hænderne, mens teologerne ville stå med et problem: Hvordan forklare, at kun mennesker har religion? Det ville svare til, troen på Gud kun var mulig i

bestemte kulturer, for eksempel på Langeland. Det giver mening at tale om langelandspølser, men ikke om en langelandsgud.

Forholdet mellem tro og viden er ikke et enten-eller, men et både-og. Men dette både-og kan udlægges på to måder: Enten har tro og viden absolut intet med hinanden at skaffe – eller også er tro og viden altid forbundne med hinanden. Jeg er tilhænger af sidstnævnte opfattelse.

Niels Henrik Gregersen er professor i systematisk teologi på Københavns Universitet.

Den let bearbejdede artikel er stillet til rådighed for Folkekirkens Skoletjeneste af Kristeligt Dagblad.